

Meeste varkens vergiftigd door mestmixen of mest uitpompen

De GD krijgt regelmatig vragen over varkens die plotseling dood zijn gegaan. De afdeling toxicologie onderzoekt of deze varkens vergiftigd zijn. Toxicoloog Guillaume Counotte geeft uitleg over deze afdeling.

Een varken dat verwerpt, ziek is of plotseling dood kan vergiftigd zijn. Bijvoorbeeld door schimmeltoxinen, giftige gassen uit de mestput, maar ook door een foute dosering van antibiotica of wormmiddelen, door nitriet in vervuild drinkwater of door onbedoeld contact met bestrijdingsmiddelen. De afdeling toxicologie van de GD onderzoekt monsters van varkens op vergiftigingen.

Wat moet ik doen als ik denk dat mijn varken vergiftigd is?

“Vóórdat materiaal voor toxicologisch onderzoek wordt ingezonden, is het van belang andere mogelijke doodsoorzaken, zoals infecties, te onderzoeken en uit te sluiten.”

Wat is de meest voorkomende reden van inzending van monstermateriaal voor toxicologisch onderzoek?

“Veel vragen aan onze afdeling wijzen op een verstoorde balans in de stofwisseling van calcium en fosfor of op tekorten aan vitamines. Dat zijn dus eigenlijk geen intoxicaties. Verder gaat het vaak over schimmeltoxinen en waterverontreinigingen zoals te veel zout na ontharden of bijvoorbeeld nitriet in het water (zie het artikel op pagina 5).”

Wat stuur ik in als ik een vergiftiging vermoed?

“Als het mogelijk vergiftigde dier nog leeft, kunt u bloed, urine en/of materiaal uit de omgeving (voer, water, grond) insturen voor onderzoek. Als het dier is gestorven, zend dan bij voorkeur het hele dier in voor sectie. Of in overleg met uw dierenarts en de GD lever, nier, maaginhoud en eventueel urine. Het inzenden van monsters dient zo snel mogelijk te gebeuren omdat giftige stoffen, zoals pes-

ticiden, vaak snel worden afgebroken in het (dode) lichaam. Daarnaast is het verstandig om standaard van elke voerleverantie een kleine hoeveelheid te bewaren voor eventueel later onderzoek (een jampot vol, in een koele, donkere kast).

Wat onderzoekt de GD dan?

“Het veterinair toxicologisch laboratorium van de GD is in staat snel en breed op giftige stoffen te screenen, zoals diverse bestrijdingsmiddelen. Tevens kunnen gehalten aan metalen, mineralen en zouten in diverse materialen worden aangetoond. Enkele oorzaken van vergiftigingen door metalen zijn: arseen, zink, lood, ijzer. Bij verdenking op andere vergiftigingen zoals landbouwchemicaliën en bestrijdingsmiddelen dient u eerst te overleggen met het laboratorium in verband met de in te zenden materialen. In principe kunnen alle in Nederland toegelaten bestrijdingsmiddelen worden aangetoond. Ook gehalten van diverse geneesmiddelen en additieven kunnen worden onderzocht.”

Wat is de meest gevonden oorzaak van vergiftiging?

“De meeste vergiftigingen komen door het mestgas zwavelwaterstof. Zodra mest wordt bewerkt (mixen of uitpompen) ontstaan grote risico's voor varkens én varkenshouders! Jaarlijks gebeuren daar nog de meeste ongelukken mee, maar die dieren krijgen we niet bij de GD omdat de oorzaak wel bekend is. Een juiste inventarisatie hiervan is dan ook moeilijk. De GD heeft contact met de landelijke coördinator van de brandweer. Naar schatting gaat het om enkele humane doden per jaar en een veelvoud daarvan aan varkens.”